

ГАЙДУКОВА А.Г.,

*студентка спеціальності «Соціальна робота»
Національного університету «Запорізька політехніка»;*

СЕРГА Т.О.,

*кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Соціальної роботи»
Національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

**БУДИНКИ ДИТИНИ ЯК ЗАКЛАДИ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ
БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В СИСТЕМІ
ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ТА ВИХОВАННЯ**

Проблема медико-соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, які залишились без батьківського піклування у будинках дитини, організації для них належного догляду з урахуванням індивідуальних особливостей, біологічного фону та наявних захворювань, повного забезпечення всіх фізіологічних потреб, – є досить актуальною, оскільки за даними 2020 року, в Україні існувало 38 будинків дитини, в котрих перебувала і надалі виховується чимала кількість дітей. Оскільки ці діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, представляють собою наймолодшу верству населення, необхідно приділяти особливу увагу їх здоров'ю та розвитку [1].

Будинки дитини представляють собою унікальні медико-соціальні заклади, в котрих можуть перебувати та виховуватись діти віком до 7 років.

Посилена увага надається дітям, котрі мають вади фізичного та психічного розвитку.

Оскільки діти віком від народження і до дошкільного віку мають особливо гостру потребу в отриманні раціонального харчування та правильного догляду за їх здоров'ям, працівники будинків дитини зобов'язані мати глибокі педагогічні, а також медичні знання, знатись на нюансах фізіології та патології розвитку дітей дошкільного віку, а також розбиратись в питаннях, котрі стосуються оздоровлення та виховання дітей.

Діляться будинки дитини умовно на 2 типи.

Перший тип – будинок дитини загального типу – являє собою заклади, в котрих може здійснюватися медико-соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в залежності від різних особливих обставин. До прикладу, в будинки дитини даного типу можуть потрапляти діти з сімей, де батьки не можуть здійснювати піклування, наприклад, через важку хворобу, а також діти, в котрих наявна затримка у розвитку внаслідок несприятливих умов виховання.

Другий тип – спеціалізовані будинки дитини для медико-соціального захисту. В даних закладах можуть виховуватись виключно діти, в котрих наявні відхилення у фізичному/розумовому розвитку. Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, що перебувають в цих закладах, можуть мати найрізноманітніші порушення та захворювання, починаючи від ураження нервової системи і закінчуючи ВІЛ-інфекцією [2].

Однак, не дивлячись на те, що тільки другий тип будинку дитини займається виключно хворими дітьми, обидва з цих типів є медичними закладами, які знаходяться у підпорядкуванні органів охорони здоров'я і здійснюють медико-соціальний захист найменших громадян України з числа сиріт та дітей, що позбавлених батьківського піклування.

Діяльність будинків дитини регулюється такими нормативно правовими актами, як Конституція України (254к/96-ВР), законами України, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами МОЗ України, органів охорони здоров'я та власними Положеннями чи Статутами [2].

Функціонування будинку дитини контролюється відповідно до внутрішнього регламенту, який формується за основою загальних стандартів з урахуванням конкретних характеристик кожного закладу. Керівництво будинком дитини покладається на головного лікаря. На посаду головного лікаря можуть бути призначені медичні працівники, переважно педіатри, які мають досвід роботи у цій галузі не менше 5 років [3].

Будинок дитини зобов'язаний виконувати ряд важливих завдань та функцій, аби забезпечити кожній дитині право на здоровий розвиток.

Регулярне проведення медико-соціального обслуговування є важливим аспектом для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також дітей з фізичними та психічними вадами, які тимчасово перебувають у будинку дитини за бажанням їх батьків.

Педіатр (та інші фахівці за необхідності) щоденно має здійснювати медичний нагляд за вихованцями. Додатково, двічі на рік, у весняний та осінній періоди, виконуються детальні медичні огляди дітей. Також важливе систематичне проведення планових профілактичних та оздоровчих заходів.

Необхідно забезпечувати лікування дітей, які, згідно з висновком лікаря, не потребують госпіталізації, а також здійснювати терапію, корекцію та реабілітацію дітей з фізичними та розумовими вадами. Окрім того, ще однією важливою функцією будинків дитини є надання слухових апаратів, окулярів та медикаментів, а також забезпечення спеціалізованої медичної допомоги та реабілітації відповідно до стану здоров'я дитини.

Важливо створювати належні умови для розвитку, виховання та навчання дітей з урахуванням їх віку, як це передбачено в Абзаці восьмому пункту 2.1, що внесений згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 69 (з0408-06) від 15.02.2006. Також важливо впроваджувати нові програми медико-соціальної допомоги та педагогічно-виховних заходів для поліпшення умов і якості життя дітей.

Варто додати й таку функцію, котру зобов'язані виконувати будинки дитини, а саме – забезпечувати своєчасне інформування органів опіки і піклування про дітей-сиріт та дітей, які мають правові підстави для усиновлення з місця їх перебування.

Будинки дитини мають зобов'язання забезпечувати дітей житлом, яке відповідає встановленим санітарним нормам, а також надавати необхідний твердий інвентар та столовий посуд. Крім того, вони повинні забезпечувати дітей одягом, взуттям та іншим м'яким інвентарем. Ще одним важливим завданням є забезпечення раціонального харчування, що відповідає потребам та здоров'ю дітей [2].

У підсумку можемо відмітити, що здійснення медико-соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у будинках дитини потребує особливих знань в педіатрії та дошкільній педагогіці з боку працюючого персоналу задля здійснення максимально ефективного догляду та підвищення сприятливих показників розвитку дітей.

В Україні функціонує чітка, налагоджена система, котра своїм комплексним підходом забезпечує дітям належний фізичний, психологічний, а також соціальний розвиток. Будинки дитини виконують всі необхідні функції та завдання, націлені на зростання максимальної кількості здорових в усіх сенсах дітей.

Однак цю систему варто й надалі вдосконалювати, аби збільшувати кількість здорових дітей-вихованців будинків дитини і гарантувати їм право на щасливе та здорове дитинство, котре допоможе уникнути фізичних, психологічних та соціальних проблем у майбутньому.

Основна ціль – створення умов, які б могли гарантувати всім вихованцям будинків дитини відчуття абсолютного захисту, підтримки, а також отримання необхідного розвитку задля збільшення реалізаційних можливостей в дорослому житті.

Список використаних джерел

1. Сила віри. Скільки дітей перебувало у будинках дитини останні 6 років. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/31/infografika/suspilstvo/skilky-ditej-perebuvalo-budynkax-dytyny-ostanni-6-rokiv>.
2. Про затвердження Типового положення про будинок дитини: Наказ МОЗ України № 123 від 18 травня 1998 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-98#Text>.
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.